

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів
Кафедра страхування, банківської справи та ризик-менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада економічного факультету,
протокол № 6 від «20» січня 2017 р.

Голова Вченої ради, декан факультету,
_____ проф. В.Д. Базилевич

ПРОГРАМА

комплексного державного іспиту
з циклу професійно-орієнтованих дисциплін
для студентів, які здобувають вищу освіту
за освітнім ступенем «бакалавр»
галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»
напрямку підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

ПОГОДЖЕНО

науково-методична комісія
економічного факультету
протокол № 5 від «27» грудня 2016 р.

Голова НМК
_____ доц. Т.М.Литвиненко

СХВАЛЕНО

кафедра фінансів
протокол № 5 від «07» грудня 2016 р.

Зав. кафедри фінансів,
_____ проф. І.О. Лютий

СХВАЛЕНО

кафедра страхування та ризик-менеджменту
протокол № 5 від «23» грудня 2016 р.

В.о. зав. кафедри страхування,
банківської справи та ризик-менеджменту,
_____ доц. Н.В. Приказюк

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	3
2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ	4
2.1. ФІНАНСИ	4
2.2. ГРОШІ ТА КРЕДИТ	9
2.3. РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	15
2.4. СТРАХОВІ ПОСЛУГИ	20
3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА КАТЕГОРІЙ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНИЙ ІСПИТ	27

1.ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Метою державного екзамену є перевірка та оцінка рівня фахової підготовки фахівця, його здатність використовувати набуті фундаментальні знання, уміння та навички в ході виконання ним своїх функціональних обов'язків, виявлення студентами здатності самостійно узагальнювати і критично оцінювати тенденції соціально-економічного розвитку держави та особливостей функціонування підприємства. Методичні рекомендації розроблено з урахуванням вимог навчального плану, вони знайомлять студентів з методикою підготовки до державного екзамену, висвітлюють питання з циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, вказують на вимоги.

Зміст програми охоплює основну проблематику дисциплін, які дають змогу перевірити і оцінити набутий необхідний рівень знань та практичних навичок бакалавра.

Державний іспит з фінансів включає такі дисципліни:

1. Фінанси
2. Гроші та кредит
3. Ринок фінансових послуг
4. Страхові послуги

При прийнятті екзамену враховуються наступні критерії:

- знання навчального матеріалу дисципліни;
- вміння виділяти істотні положення навчальної дисципліни;
- вміння формулювати конкретні положення навчальної дисципліни;
- уміння застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретних економічних ситуацій та вирішення прикладних проблем.

Оцінка результатів складання державних іспитів та/або захисту випускних кваліфікаційних робіт здійснюється за 100-бальною системою контролю знань, прийнятою в університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях і протоколах роботи Державної екзаменаційної комісії (ДЕК). (Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка). Оцінки за державний іспит виставляються колегіально з урахуванням думки всіх членів ДЕК.

Результати комплексного державного іспиту оголошуються в той же день після оформлення протоколів засідань державних екзаменаційних комісій.

Студентам надається право вибору екзаменаційного білету. Кожен білет складається з п'яти завдань відповідно до наведеного вище переліку фахових дисциплін.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

2.1. Фінанси

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економічна природа і призначення фінансів

Виникнення та розвиток фінансів. Фінанси як економічна категорія. Призначення та функції фінансів. Фонди грошових коштів держави, підприємств, населення та інших суб'єктів економічної діяльності. Роль фінансів у розподілі та перерозподілі ВВП. Фінанси на макро- та на мікрорівні.

Тема 2. Фінансові системи

Економічний зміст і структура фінансової системи. Правова та організаційна основа фінансової системи. Органи управління фінансами та їх функції. Ознаки структуризації фінансової системи. Види фінансових систем. Державні фінанси; фінанси підприємств і організацій; фінанси домогосподарств; страхові та резервні фонди; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Форми і методи створення, розподілу і використання фінансових ресурсів.

Тема 3. Фінансова наука

Предмет та зміст фінансової науки. Мета, задачі та функції фінансової науки. Форм та методи створення та використання фондів фінансових ресурсів для задоволення загальнодержавних потреб. Фінансова наука як складова соціально-економічних наук. Історичний аспект становлення та розвитку фінансової науки.

Тема 4. Фінансова політика і фінансова безпека

Фінансова політика держави. Заходи, методи, форми організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства. Основна мета та завдання фінансової політики. Фактори, що впливають на фінансову політику уряду. Сучасна бюджетно-податкова політика. Правова основа та напрями реалізації фінансової політики. Стратегічні та тактичні цілі фінансової політики. Поняття фінансової безпеки держави. Індикатори фінансової безпеки.

Тема 5. Фінансові ресурси

Зміст, поняття та економічна природа фінансових ресурсів. Склад та структура фінансових ресурсів держави. Джерела, цільове призначення фінансових ресурсів. Поняття публічних коштів та їх класифікація за суб'єктами фінансових відносин.

Тема 6. Фінансовий механізм

Форми і методи фінансового механізму. Складові фінансового механізму. Фінансове планування й прогнозування, фінансові показники, нормативи, ліміти й резерви, стимули й санкції, система управління фінансами.

Фінансові інструменти: штрафи, пільги, фінансові нормативи, ліміти й резерви. Фінансове регулювання та фінансове забезпечення.

Тема 7. Фінансове планування і прогнозування

Необхідність та сутність фінансового планування. Основна мета та функції фінансового планування. Методи фінансового планування. Види фінансових планів. Організація фінансового планування. Принципи фінансового планування та прогнозування. Необхідність та зміст фінансових балансів в економічній системі держави.

Тема 8. Державні фінанси

Державні фінанси як складова частина фінансової системи держави. Призначення державних фінансів. Методи і форми мобілізації фінансових ресурсів у розпорядження держави. Складові державних фінансів.

Сфери функціонування державних фінансів. Фінанси підприємств державної власності. Державний бюджет України як основний інструмент державного регулювання економічного й соціального розвитку. Місцеві бюджети та фінансування делегованих повноважень у фінансовому забезпеченні розвитку регіонів. Страхові та резервні фонди держави. Державний кредит та збалансованість бюджету. Централізовані фонди соціального страхування.

Тема 9. Бюджет і бюджетна система

Призначення та роль бюджету. Структура та принципи побудови бюджетної системи. Організація функціонування бюджетної системи. Типи бюджетних систем. Правова основа бюджетної системи. Етапи бюджетного процесу. Бюджетна класифікація доходів, видатків, фінансування та боргу. Дефіцит бюджету та джерела його покриття. Децентралізація бюджетної системи. Бюджетна політика ЄС: сучасні ознаки.

Тема 10. Місцеві фінанси

Місцеві фінанси як важлива ланка фінансової системи держави. Доход та видатки місцевих бюджетів. Форми мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження місцевих органів самоврядування. Фінанси територіальних громад та їх об'єднань. Види міжбюджетних трансфертів та порядок їх розрахунку. Шляхи вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні.

Тема 11. Податки і податкова політика

Економічна сутність, ознаки та функції податків. Елементи оподаткування. Класифікація податків. Механізм нарахування та сплати податку на додану вартість, акцизного податку, податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб, екологічного податку, рентної плати, місцевих податків і зборів.

Тема 12. Фінанси підприємств

Фінанси підприємств як самостійна й особлива сфера функціонування фінансів. Специфіка організації фінансів підприємницьких структур. Сутність і зміст фінансів підприємницьких структур, структура їх доходів та видатків.

Фонди фінансових ресурсів підприємства. Взаємозв'язки та взаємовідносини між підприємствами і державою при сплаті платежів до бюджету, фінансування і

дотацій із бюджету. Санація та банкрутство. Фінансовий стан підприємств: зміст та основні показники, що його характеризують.

Тема 13. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

Фонди фінансових ресурсів цільового призначення - самостійна ланка фінансової системи. Необхідність створення та функціонування фондів фінансових ресурсів цільового призначення. Створення та використання фондів соціального страхування. Принципи організації централізованих фондів фінансових ресурсів. Єдиний внесок. Джерела формування та використання коштів Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування, Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Шляхи вдосконалення системи загальнообов'язкового та недержавного соціального страхування.

Тема 14. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населенню

Соціальні гарантії - обов'язковий елемент економічної системи держави. Форми соціальних гарантій. Джерела фінансового забезпечення соціальних гарантій. Стан й розвиток системи соціальних гарантій в Україні.

Тема 15. Страхові та резервні фонди фінансових ресурсів

Економічна сутність страхування. Категорія страхового захисту. Комерційне і соціальне страхування. Поняття страхового фонду. Функції страхування. Класифікація страхування. Поняття ризику в страхуванні. Класифікація ризиків. Ризик-менеджмент. Сутність і завдання актуарних розрахунків. Показники страхової статистики. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження. Класифікація витрат страхової компанії. Особисте страхування, його сутність, призначення і види. Повне і пропорційне страхування. Поняття цивільної відповідальності. Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Сутність перестраховання, його роль у забезпеченні гарантій страхового захисту. Співстрахування. Основні методи та види перестраховання. Основні показники господарської діяльності страхової компанії. Оподаткування страхових компаній. Страхові резерви. Поняття платоспроможності та умови її забезпечення.

Тема 16. Державний кредит і державний борг

Сутність та форми державного кредиту. Державний борг та його економічно обґрунтуванні межі. Форми державного кредиту. Ефективність використання державних запозичень. Методи управління боргом: конверсія, консолідація, уніфікація, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочення погашення і анулювання позики. Державний борг України та механізм його обслуговування. Показники оцінки боргових ризиків. Боргова політика уряду та сучасні методи реструктуризації державної заборгованості.

Тема 17. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок – обслуговуюча ланка фінансової системи держави. Валютний ринок; ринок кредитів; ринок цінних паперів; ринок фінансових послуг. Інструменти та операції на фінансовому ринку. Складові фінансового ринку.

Необхідність, призначення, внутрішня структура кожної складової фінансового ринку. Розвиток фондового ринку в Україні.

Тема 1.18. Фінансовий контроль

Зміст та принципи фінансового контролю. Функції, методи та види фінансового контролю. Основні елементи системи фінансового контролю, тенденції її розвитку. Органи виконавчої та законодавчої влади, що здійснюють фінансовий контроль.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В.Д., Баластрік Л.О. Державні фінанси. – К., : Атіка, 2004 . - 368 с.
2. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. - [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] - К.: КНЕУ, 2015. - 454 с.
3. Боргова стійкість державних фінансів: [колек. моногр.] / за наук. ред. С. А. Єрохіна та Т.П. Богдан. – К. : Національна академія управління, 2014. – 720 с.
4. Бунге М.: сучасний дискурс / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2005. – 697 с. – (Славетні постаті).
5. Василик О.Д. Теорія фінансів: [підручник] – К.: НІОС. 2000. – 416 с.
6. Варналій З.С. Державне бюджетування в Україні: сутність та основні детермінанти / З.С. Варналій, К.В. Коваленко, С.В. Онищенко, І.В. Савич; за ред. З.С. Варналія. – Київ : Знання України, 2016. – 395с. (23,02 д.а.). Авт. мат. 168 с. (10,0 д.а.).
7. Державні фінанси: підручник / Ткачук Ірина Григорівна. - Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника", 2015. - 510 с.
8. Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи/за ред.Т.І.Єфименко, А.М. Соколовської. -К.: ДННУ Академія фінансового управління, 2013.- 492с.
9. Луніна І.О. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів.– К.: Наукова думка, 2010.
10. Лютий І.О. Державний кредит та боргова політика України. 2-ге видання [монографія]/ [Лютий І.О., Зражевська Н.В., Рожко О.Д.]; за ред. І.О. Лютого – К.: ЦУЛ, 2008. – 360 с.
11. Лютий І.О., Демиденко Л.М., Романюк М.В., Тропіна В.Б., Субботович Ю.Л. Податкова система :Навч.посіб.– 2009.
12. Місцеві фінанси: підруч./ за ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко.- 2-ге вид., доп. і перероб. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2015. – 448 с.
13. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. - 255 с.
14. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) .– К.: КНЕУ, 2008.
15. Пікус Р.В. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України : [монографія] / Пікус Р.В., Олійник Г.І. – К. : Компринт, 2015. – 186 с.
16. Податкове право України (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / О. М. Резнік. – А. В. Солонар ; Сум. держ. Ун-т. – Суми : Мрія–1. – 2015. – 123 с.
17. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: монографія. – Київ: Видавництво. Ліра-К, 2016.- 360 с.

18. Фінанси: [моногр.]. - 2-ге вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. - К., 2012. - 687 с.
19. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підруч. для студентів ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.] ; [за ред. В. О. Онищенко] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. - Київ : Центр учбової літератури, 2016. - 599 с.
20. Фінанси держави: навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форм навчання напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" / Т. Я. Андрейків, М. В. Сороківська. - Львів : Львів. комерц. академ., 2016. - 252 с.
21. Фінанси і кредит: питання і відповіді : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Л. І. Катан та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Катан, канд. екон. наук, проф. Ю. В. Масюк ; Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т. - Дніпропетровськ : Монолит, 2015. - 631 с.
22. Фондовий ринок: підручник: у 2 кн.-Кн.1/ за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2015.-621 с.
23. Фондовий ринок: підручник: у 2 кн.-Кн.2/ за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2016.-686 с.

2.2. Гроші та кредит

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економічна природа та функції грошей

Теорії походження грошей: раціоналістична та еволюційна. Сутність грошей. Форми грошей та їх еволюція. Чинники, що зумовили виокремлення золота та срібла як загального еквіваленту. Перехідні форми грошей (паперові гроші, що були забезпечені золотими, срібними монетами, мідні монети). Неповноцінні гроші (паперові гроші, що нерозмінні на золото, білонні монети, депозитні гроші, квазігроші). Характеристика квазігрошей: векселі, чеки, довгострокові депозити. Функції грошей.

Тема 2. Грошовий оборот, грошова маса та її структура

Сутність грошового обігу та його основні форми. Грошовий обіг в процесі економічного відтворення. Основні форми обігу грошей. Готівковий та безготівковий обіг. Кредитні гроші та їх види. Грошова маса та її структура. Поняття грошового агрегату. Грошові агрегати M0, M1, M2, M3. Ліквідність грошей. Кількість грошей необхідна для обігу. Рівняння І.Фішера. Швидкість обігу грошової одиниці та фактори, що її визначають.

Тема 3. Теорії грошей, їх еволюція та практика використання

Методологічні основи кількісної теорії грошей. Напрями кількісної теорії грошей: класична кількісна теорія, неокласична кількісна теорія, кейнсіанський напрям, сучасний монетаризм, кейнсіансько-монетаристський синтез. Характеристика кожного напрямку теорій грошей, визначення засновників та з'ясування основних положень кожного з напрямів. Виявлення відмінностей між зазначеними напрямками.

Тема 4. Грошовий ринок, формування попиту та пропозиції на гроші

Сутність грошового ринку. Інструменти грошового ринку: боргові (облігації, векселі, кредитні угоди тощо) та неборгові (акції). Структура грошового ринку за видами інструментів, що застосовуються для переміщення грошей від продавців до покупців; за інституційними ознаками грошових потоків; за економічним призначенням грошових коштів, що купуються на ринку. Ринок грошей та ринок капіталів. Поняття попиту на гроші. Цілі та мотиви попиту на гроші: трансакційний, спекулятивний мотиви та мотив завбачливості. Чинники впливу на попит грошей: зміна обсягів виробництва (зміна абсолютного рівня цін, зміна реального обсягу), швидкість обігу грошей, зміна норми процента, інфляція тощо. Графічне зображення попиту на гроші. Поняття пропозиції грошей. Чинники формування пропозиції грошей: зміна норми обов'язкового резервування, зміна типової ринкової процентної ставки, зміна багатства, тінізація підприємницької діяльності тощо. Графічне зображення пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Особливості попиту та пропозиції на гроші в умовах глобальних фінансових криз.

Тема 5. Ринок позичкових капіталів та позичковий процент

Сутність та структура фінансового ринку. Ринок позичкових капіталів. Національний та міжнародний ринки позичкових капіталів. Сутність позичкового відсотка, його основні функції та економічні межі. Види позичкових процентів. Ціноутворення на ринку позичкових капіталів: крива попиту, пропозиції, ринкова ставка проценту. Фактори, що впливають на формування процентної ставки на макро- та мікроекономічному рівнях. Номінальна та реальна процентні ставки. Скорочена та розгорнута формула номінальної процентної ставки. Формули простих та складних відсотків. Ануїтети.

Тема 6. Сутність та еволюція грошових систем

Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи грошової системи: найменування грошової одиниці; масштаб цін; види та купюрність грошових знаків, які мають статус законного платіжного засобу; регламентування безготівкових грошових розрахунків; регламентація готівкового грошового обороту; регламентація режиму валютного курсу та операцій з валютними цінностями; регламентація режиму банківського процесу; державні органи, які здійснюють регулювання грошового обороту та контроль за дотриманням чинного законодавства. Класифікація грошових систем: залежно від форми, в якій функціонують гроші; за характером економічної системи; за характером регулювання національної валютної системи. Біметалізм та монометалізм: визначення, види. Характерні риси сучасних грошових систем. Становлення та розвиток грошової системи України.

Тема 7. Інфляція як невід’ємна складова грошового обігу

Сутність інфляції. Види інфляції: за формами прояву інфляції; за темпами знецінення грошей; за чинниками, що призводять до інфляційних процесів. Характеристика причин інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Особливості інфляції в Україні. Сутність грошових реформ. Класифікація грошових реформ: за глибиною реформаційних заходів; за порядком введення в обіг нових грошей. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Тема 8. Валютний ринок та валютні системи

Сутність валюти та валютних відносин. Класифікація валют: за емітентською належністю валюти; за режимом використання валюти. Передумови запровадження конвертованості валюти. Класифікація конвертованості валюти: за повнотою конвертації; за видами суб’єктів. Сутність та види валютного ринку. Функції та операції валютного ринку. Сутність валютного курсу. Фактори, що впливають на формування валютного курсу. Економічні основи валютних курсів. Режими валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Сутність валютної системи. Національна та світова валютні системи. Елементи національної валютної системи. Сутність валютного регулювання. Становлення та розвиток валютної системи

України. Елементи світової валютної системи. Історичний аспект розвитку світових валютних систем. Міжнародні регіональні валютні системи. Міжнародні ринки грошей та капіталів.

Тема 9. Кредит у ринковій економіці

Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту. Розвиток кредитних відносин. Лихварський капітал. Позичковий капітал. Відмінності між позичковим та лихварським капіталом. Суть та специфічні ознаки кредиту, його взаємозв'язок з іншими економічними категоріями. Принципи кредитування. Суб'єкти кредитних відносин: кредитор, позичальник. Об'єкти кредитних відносин. Поняття економічних меж кредиту, причини і наслідки їх порушення. Функції кредиту: перерозподільча, емісійна, контрольна, стимулююча. Роль кредиту у розвитку економіки та соціальної сфери. Форми кредиту: 1) залежно від об'єкту кредитних відносин; 2) за суб'єктами кредитних відносин. Натуралістична та капіталотворча теорії кредиту. Кредитні відносини в умовах глобальних фінансових криз.

Тема 10. Організація кредитування в сучасних умовах

Принципи раціонального кредитування. Механізм кредитування. Основні елементи механізму кредитування (розгляд заявки позичальника на отримання кредиту; аналіз кредитоспроможності позичальника; розробка умов позики, визначення порядку забезпечення кредиту, гарантій повернення позики, підготовка та оформлення кредитних документів; контроль за кредитною операцією). Кредитоспроможність позичальника: юридичної особи, фізичної особи. Особливості визначення кредитоспроможності окремих груп позичальників. Кредитні документи (вексель, облігація, казначейське зобов'язання, ощадний, депозитний сертифікати, заставний лист, кредитна картка, кредитний договір тощо). Загальна характеристика кредитних документів. Значення кредитних документів для організації кредитних відносин. Форми забезпечення повноти й своєчасності повернення кредитів: застава рухомого чи нерухомого майна, цінні папери, передача контрактів, дебіторської заборгованості, забезпечення коштовними металами, гарантія, порука.

Тема 11. Фінансові посередники ринку позичкових капіталів

Сутність та особливості фінансового посередництва. Види фінансового посередництва. Сутність, структура, функції фінансових посередників у розрахунках. Сутність, структура, функції фінансових посередників у кредитуванні. Комерційні банки як складова банківської системи. Центральні банки та їх місце в банківській системі. Парабанківські фінансові посередники: страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії та взаємні фонди грошового ринку, фінансові компанії, благодійні фонди, кредитні спілки, ломбарди, міжбанківські об'єднання. Супрабанківські фінансові посередники: Світовий банк, МВФ, ЄБРР та інші міжнародні кредитні інститути. Особливості формування фінансового посередництва в Україні.

Тема 12. Центральний банк в системі фінансового посередництва.

Структура та принципи організації центральних банків. Функції центрального банку (емісійний центр країни, банк Уряду, банк банків, розробка та реалізація

грошово-кредитної політики). Завдання центрального банку. Поняття грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики (державні цінні папери, цінні папери центрального банку, процентні ставки, норми обов'язкового резервування, інше). Механізм реалізації грошово-кредитної політики. Функції та операції Національного банку України. Трансмісійний механізм грошово-кредитної політики та фактори, що визначають його дієвість. Економічна сутність та призначення кредитів Національного банку. Особливості діяльності центральних банків в умовах глобальних фінансових криз. Регулювання діяльності кредитних установ. Система центральних банків Європи.

Тема 13. Кредити банків

Сутність та функції банків. Джерела формування кредитних ресурсів банку. Механізм банківського кредитування. Первісні кредитні послуги: прямі та непрямі. Посередництво у кредиті. Прямі первісні кредитні послуги: контокорентний кредит, ломбардний кредит, дисконтний кредит, споживчий та іпотечний кредити. Непрямі первісні кредитні послуги: акцептний кредит, авальний кредит. Похідні кредитні послуги (посередництво у кредиті). Міжбанківські кредити: горизонтальний та вертикальний рівні.

Тема 14. Кредити парабанківських (небанківських) фінансових посередників

Кредитні спілки: особливості організації та напрямків вкладення коштів. Благодійні фонди. Ломбарди. Поняття лізингу. Суб'єкти та об'єкти лізингу. Класична схема здійснення лізингу. Переваги та недоліки лізингу. Різновиди лізингу. Істотні умови лізингового договору. Методи розрахунку лізингових платежів: метод складових та метод коефіцієнтів (ануїтетів). Історичний аспект факторингових послуг. Поняття факторингу. Суб'єкти, об'єкти факторингу. Ознаки факторингу. Види факторингу. Форми здійснення факторингових операцій. Методи управління факторингом. Умови договору факторингу. Угода про повне обслуговування. Факторингові платежі: плата за управління та плата за дисконтні операції.

Тема 15. Кредити міжнародних фінансово-кредитних установ

Міжнародний валютний фонд: структура, основні функції та завдання. Поняття супранациональних банків. Світовий банк (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних конфліктів, Спеціальний фонд допомоги Африці південніше Сахари): основні функції та завдання. Європейський інвестиційний банк. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжамериканський банк розвитку. Африканський банк розвитку. Азіатський банк розвитку. Банк міжнародних розрахунків.

Тема 16. Фірмові кредити

Поняття фірмових кредитів. Види фірмових кредитів. Комерційний кредит. Суб'єкти та об'єкти комерційного кредиту. Мета комерційного кредиту. Економічні межі комерційного кредиту. Механізм комерційного кредиту. Дисконт (облік) векселя. Редисконтування векселя. Ризики у комерційному кредитуванні. Переваги

та недоліки комерційного кредиту. Франчайзинг. Види франчайзингу. Переваги та недоліки франчайзингу. Франчайзинг в Україні. Облігаційні кредити.

Тема 17. Державний кредит

Державний кредит. Види державного кредиту: 1) залежно від того, хто є позичальником; 2) залежно від місця одержання кредиту; 3) за строками; 4) залежно від порядку оформлення кредитних відносин; 5) за дохідністю; 6) за методами розміщення. Бюджетний дефіцит. Види бюджетного дефіциту та причини його виникнення. Показники бюджетного дефіциту. Державний борг. Структура внутрішнього державного боргу. Причини виникнення державного внутрішнього боргу. Інструменти внутрішнього державного боргу. Державні цінні папери. Види державних цінних паперів. Обслуговування внутрішнього державного боргу та методи управління ним. Бюджетні позики. Розвиток державного кредиту в Україні. Зовнішній державний борг. Причини виникнення зовнішнього державного боргу. Можливості держави на міжнародному ринку позичкових капіталів. Загальна характеристика традиційних зовнішніх боргових зобов'язань держав (єврооблігації, зовнішні облігації, синдикувані кредити, фідучіарні позики тощо). Оформлення кредитних угод держави на міжнародному ринку позичкових капіталів. Фінансова безпека держави. Україна та її місце на міжнародному ринку позичкових капіталів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Версаль Н.І. Теорія кредиту: навч. посіб. / Н.І. Версаль, Т.В. Дорошенко. – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – 483 с.
2. Гроші та кредит : навч. посіб. у схемах і табл. / [О. О. Примостка та ін.] ; за заг. ред. О. О. Примостки ; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2015. – 263 с.
3. Гроші та кредит : підручник / [І.О. Лютий, Н.І. Версаль, О.В. Любка, О.Д. Рожко]; за заг. ред. проф. І.О. Лютого. – К: ВПЦ «Київський університет», 2010. – 559 с.
4. Гроші та кредит : підручник / [М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін.]; за наук. ред. М.І. Савлука. – К: КНЕУ, 2011. – 589 с.
5. Гроші та кредит: підручник / Ільчук П. Г. [та ін.]. – Львів : Сорока Т. Б., 2016. – 410 с.
6. Гроші та кредит: у схемах і таблицях : навч. посіб. / К.Ф. Черкашина, Л.Ю. Сисоєва. – Суми : Університетська книга, 2013. – 245 с.
7. Гурова К. Д., Шелест О. Л., Колупаєва І. В.. Фінанси, гроші та кредит: Навч. пос. – Х.: Світ Книг, 2015. – 672 с.
8. Коваленко Д.І. Гроші та кредит : теорія і практика : [навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.] / Д.І. Коваленко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – 4-те вид., випр. і допов. – Київ : Каравела, 2012. – 360 с.
9. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія і практика : навч. посіб./ Д.І. Коваленко, В.В. Венгер. – К: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.

10. Лернер Ю. И. Деньги и кредит: учебник / Ю. И. Лернер. – Харьков : Типографія Мадрид, 2016. – 303 с.
11. Майорова Т. В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні [Текст] : монографія / Т. В. Майорова ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-тім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2013. – 332 с.
12. Науменкова С.В. Банківський сегмент фінансового сектору / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко, В.І. Міщенко // Фінансове посередництво : за ред. В.М. Опаріна. – К.: КНЕУ, 2016. – 485 с.
13. Шелудько В.М. Фінансовий ринок : підручник / В.М. Шелудько. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535 с.
14. The Economics of Money, Banking and Financial Markets / Frederic S. Mishkin. – 11th Edition. – Pearson, 2015. – 704 p.

2.3. Ринок фінансових послуг

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи функціонування ринку фінансових послуг

Необхідність та сутність фінансового посередництва в умовах ринкової економіки. Функції фінансових посередників. Теорії фінансового посередництва. Сутність та види фінансових послуг. Структура ринку фінансових послуг. Класифікація фінансових посередників: інституційна та за сферами професійної діяльності.

Державне регулювання ринків фінансових послуг. Органи державного регулювання діяльності на ринку фінансових послуг в Україні. Форми державного регулювання діяльності фінансових посередників.

Особливості регуляторних систем зарубіжних країн. Основні моделі наглядових систем за діяльністю учасників ринку фінансових послуг: секторна, за завданнями, єдиного нагляду. Саморегулювання діяльності фінансових посередників. Саморегулювальна організація та її функції.

Тема 2. Факторингові та форфейтингові послуги

Економічні та правові основи надання факторингових послуг. Сутність та функції факторингу. Відмінності між факторинговими послугами та банківським кредитуванням. Суб'єкти факторингової операції. Класифікація факторингу за основними ознаками. Послідовність проведення факторингових операцій. Договір факторингу та порядок його оформлення. Особливості ціноутворення при наданні факторингових послуг. Регулювання діяльності факторингових компаній.

Форфейтинг: передумови виникнення та сутність. Етапи надання форфейтингової послуги. Ризики учасників форфейтингової угоди. Особливості документування форфейтингової операції. Переваги та недоліки форфейтингу. Форфейтинг і факторинг.

Тема 3. Лізингові послуги

Сутність та функції лізингу. Суб'єкти лізингових відносин. Предмети лізингу. Види лізингових послуг. Етапи надання послуги фінансового лізингу. Прямі та непрямі договори при лізинговому обслуговуванні. Ризики учасників лізингової угоди та способи їх мінімізації.

Джерела фінансування лізингових операцій: власні та позичені (авансові платежі, комерційні кредити постачальників, кредити банків). Механізм ціноутворення при фінансовому лізингу. Фактори, що впливають на ціну лізингової послуги. Структура платежів по договору фінансового лізингу. Методи розрахунку лізингових платежів.

Особливості діяльності лізингових компаній в Україні та за кордоном. Державна політика сприяння розвитку лізингової діяльності: вітчизняна практика та зарубіжний досвід.

Тема 4. Фінансові послуги кредитних спілок

Сутність, основні принципи та організаційні засади діяльності кредитної спілки. Капітал кредитної спілки та джерела його формування. Основні види внесків до кредитних спілок. Організація залучення внесків.

Активи кредитної спілки та їх класифікація за ступенем ризику. Продуктивні та непродуктивні активи кредитної спілки. Нерозподілений дохід кредитної спілки та порядок його розрахунку. Основні методи розподілу доходу кредитної спілки.

Кредитні послуги кредитної спілки. Регулятивний капітал кредитної спілки та механізм його розрахунку. Порядок формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок. Міжнародний досвід і стандарти регулювання діяльності кредитних спілок. Діяльність саморегульованих організацій у сфері кредитної кооперації.

Тема 5. Ломбардні послуги

Необхідність та сутність ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг. Порядок створення та державної реєстрації ломбардів. Правила ломбардної діяльності. Фінансове забезпечення ломбардної діяльності.

Особливості надання послуг ломбардами. Фінансові та супутні послуги ломбардів. Особливості ціноутворення в ломбардному бізнесі.

Кредитні послуги ломбарду. Супутні послуги ломбардів. Порядок здійснення оцінки заставленого у ломбарді майна. Особливості зберігання ломбардами цінностей. Скупка ломбардами дорогоцінних металів і каміння.

Регулювання діяльності ломбардів. Основні завдання облікової та реєструючої систем ломбарду. Порядок створення та особливості функціонування об'єднання ломбардів. Саморегулювання у сфері ломбардної діяльності.

Тема 6. Фінансові послуги з довірчого управління

Особливості фінансових відносин, що виникають у сфері довірчого управління. Суб'єкти довірчого управління. Сутність довірчих фінансових послуг. Основні види трастів: забезпечувальний; охоронний; благодійний; голосуючий.

Форми довірчого управління майном та фінансовими активами: повне довірче управління, довірче управління за узгодженням, довірче управління за наказом. Активні та пасивні послуги з довірчого управління.

Перелік послуг з довірчого управління для фізичних осіб. Заповідальний траст. Прижиттєвий траст. Опікунство та забезпечення зберігання майна та фінансових активів. Агентські послуги.

Послуги з довірчого управління для юридичних осіб. Тимчасове управління справами компанії у випадку зміни власників, реорганізації, ліквідації. Депозитарні послуги. Розпорядження активами. Інвестиційні послуги. Створення різноманітних фондів компанії та управління ними. Регулювання відносин з довірчого управління.

Тема 7. Послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла

Передумови та порядок здійснення інвестицій приватними особами у галузь житлового будівництва. Послуги фінансових установ з управління майном при фінансуванні будівництва житла. Управитель, довіритель та установник управління майном. Об'єкт інвестування.

Фінансування будівництва житла через фонди фінансування будівництва (ФФБ). Порядок створення та механізм функціонування ФФБ. Розрахунок вартості зобов'язань довірителя щодо внесення коштів до ФФБ. Види ФФБ. Порядок припинення управління майном за договором про участь у ФФБ.

Фонди операцій з нерухомістю (ФОН) на ринку фінансових послуг. Порядок створення ФОН. Повноваження управителя ФОН. Інвестиційна декларація ФОН. Порядок емісії та особливості обігу сертифікатів ФОН. Розрахунок розміру винагороди управителю ФОН. Порядок припинення функціонування ФОН.

Нагляд та регулювання діяльності управителів ФФБ та ФОН.

Тема 8. Фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення

Необхідність та сутність пенсійного забезпечення населення. Структура вітчизняної системи пенсійного забезпечення населення. Соціально-економічні передумови проведення пенсійної реформи.

Сутність та принципи недержавного пенсійного забезпечення. Суб'єкти системи недержавного пенсійного забезпечення. Недержавні пенсійні фонди та їх класифікація у вітчизняній та зарубіжній практиці. Основні етапи створення недержавного пенсійного фонду. Особливості діяльності недержавного пенсійного фонду на ринку фінансових послуг.

Особливості сплати пенсійних внесків та здійснення пенсійних виплат у системі недержавних пенсійних фондів. Пенсійний контракт. Пенсійна схема. Види пенсійних виплат.

Активи недержавного пенсійного фонду та напрями їх використання. Особливості управління інвестиційним портфелем недержавного пенсійного фонду. Інвестиційна декларація. Обмеження щодо напрямів інвестування та структури активів недержавного пенсійного фонду.

Державне регулювання та нагляд за діяльністю недержавних пенсійних фондів. Участь страхових компаній та банків у системі недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 9. Фінансові послуги інститутів спільного інвестування

Необхідність та сутність діяльності зі спільного інвестування в умовах ринкової економіки. Переваги інвестиційних фондів та ризики інвесторів. Роль інвестиційних фондів у фінансовій системі України, США, країн Європи та СНД.

Види, типи та класи інститутів спільного інвестування (далі ІСІ). Відкриті, інтервальні та закриті інвестиційні фонди. Диверсифіковані та недиверсифіковані, спеціалізовані та кваліфікаційні інвестиційні фонди. Ознаки належності до венчурного та біржового інвестиційного фонду. Ендаументфонди та суверенні фонди добробуту.

Принципи організації інститутів спільного інвестування. Учасники ІСІ та суб'єкти, що обслуговують ІСІ. Роль компаній з управління активами, зберігачів, аудиторів та оцінювачів майна у забезпеченні ефективного функціонування ІСІ.

Організаційні засади діяльності корпоративних і пайових інвестиційних фондів. Порядок управління активами ІСІ. Методика оцінки ринкової вартості активів інститутів спільного інвестування. Заходи для забезпечення контролю та нагляду за ефективністю діяльності інвестиційних фондів.

Тема 10. Гарантійні фінансові послуги

Передумови використання та сутність гарантійних фінансових послуг. Основні види гарантій. Відкличні та безвідкличні гарантії. Прямі та непрямі гарантії. Гарантії із забезпеченням та без забезпечення. Суб'єкти гарантійних операцій. Надання гарантії в міжнародних розрахунках. Контргарантія. Умовна та безумовна гарантія.

Основні види банківських гарантій. Тендерна гарантія. Гарантія виконання. Платіжна гарантія. Гарантія авансового платежу. Гарантія повернення позики. Процедура надання банківської гарантії. Грошове забезпечення гарантії. Оплата гарантійних фінансових послуг.

Поручительство. Оформлення відносин поручительства. Особливості розвитку та регулювання ринку гарантійних фінансових послуг та зарубіжних країнах.

Тема 11. Лотерейні послуги

Лотерейна діяльність як фінансова послуга. Принципи організації лотерейної діяльності. Сутність понять “лотерея” та “лотерейна послуга”. Види лотерей. Суб'єкти лотерейної діяльності.

Порядок видачі ліцензії на випуск і проведення лотерей. Умови випуску та проведення лотерей. Тираж лотереї. Призовий фонд і джек-пот. Порядок формування призового фонду лотереї та виплати призів переможцям. Залишок резерву виплат оператора лотерей та порядок його розрахунку.

Організація контролю за наданням лотерейних послуг. Порядок знищення нереалізованих лотерейних білетів. Регулювання діяльності розповсюджувачів лотерейних білетів. Звітність операторів лотерей та основні фінансові нормативи їх діяльності. Особливості розвитку лотерейного бізнесу в Україні і за кордоном.

Тема 12. Електронні фінансові послуги

Розвиток фінансових послуг на основі систем електронного бізнесу. Сутність та особливості електронної комерції. Відмінності електронного бізнесу від електронної комерції. Основні групи фінансових послуг в системі е-бізнесу та фінансове забезпечення е-комерції в Інтернеті.

Фінансові Інтернет-послуги в системі електронного бізнесу. Класифікація фінансових Інтернет-послуг. Інтернет-банкінг як напрямок он-лайн послуг в системі банківського бізнесу. Основні бізнес-моделі Інтернет-банкінгу. Особливості функціонування українських систем Інтернет-банкінгу. Особливості банківського сервісу у сфері еквайрінгу.

Інтернет-трейдинг. Інтернет-страхування. Фінансовий Інтернет-супермаркет. Конкурентні переваги участі в системах е-комерції. Основні проблеми запровадження систем е-комерції.

Тема 13. Фінансові послуги на основі використання платіжних карток

Передумови виникнення фінансових послуг на основі використання платіжних карток та їх значення. Використання пластикових карток як засобу масових платежів. Переваги та недоліки використання платіжних карток.

Сутність, механізм використання та види платіжних карток. Банківські та

небанківські, національні та міжнародні платіжні системи. Процедура еквайрінгу. Особливості здійснення розрахунків із використанням платіжних карток. Зарубіжний досвід надання фінансових послуг на основі використання платіжних карток.

Правове регулювання функціонування та використання карткових платіжних систем в Україні. Нагляд за наданням фінансових послуг з використання платіжних карток. Види шахрайства при використанні платіжних карток та методи протидії.

Тема 14. Захист прав споживачів фінансових послуг

Проблеми захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг. Передумови розвитку системи захисту прав споживачів фінансових послуг. Ділова репутація фінансової установи.

Регулювання та нагляд за діяльністю фінансових консультантів. “Чорні” брокери. Запобігання проявам шахрайства при кредитному брокериджі та фінансовому консультуванні.

Принципи системи захисту прав споживачів. Головні напрями реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів. Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг.

Особливості процедури досудового вирішення спорів споживачів і надавачів фінансових послуг в європейських країнах. Форми навчання та просвітницької роботи, що використовують регулятори фінансового ринку та громадські організації. Контроль за рекламою фінансових продуктів. Місце і роль асоціацій споживачів та професійних учасників ринку в захисті прав споживачів фінансових послуг.

Вітчизняна та зарубіжна практика розвитку системи захисту прав споживачів фінансових послуг.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В.Д. Розвиток фінансового ринку в сучасних умовах / В.Д. Базилевич // *Фінанси України*. – 2009. – №12. – С. 5-12.
2. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.
3. Науменкова С.В. Фінансова інклюзивність та проблеми забезпечення доступу населення до базових фінансових послуг в Україні / С.В. Науменкова // *Вісник НБУ*. – 2014. – №11. – С. 31-37.
4. Пікус Р.В. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України : [монографія] / Пікус Р.В., Олійник Г.І. – К. : Компринт, 2015. – 186 с.
5. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. для студентів ден. і заоч. форм навчання спец. 8.03050801, 7.03050801 «Фінанси і кредит» / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад.: Черкасова С. В., Гаврилюк Г. Є.]. – Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. – 323 с.
6. Тригуб О.В. Специфіка діяльності вітчизняних банків на ринку факторингових послуг // *Проблеми економіки*. – 2014. – № 1. – С. 284-291.

7. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник / В.М. Шелудько. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 535 с.
8. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: Постанова Правління НБУ від 18.06.2015 р. № 391 [Електронний ресурс]:. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>
9. Про державні лотереї в Україні: Закон України від 06.09.2012 р. № 5204-VI [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5204-17>.
10. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
11. Про кредитні спілки. Закон України від 20.12.2001 р. № 2908-III [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
12. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
13. Про схвалення Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки: Розпорядження КМУ від 31.10.2012 р. № 867-р [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/867-2012-%D1%80>.
14. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. N 723/97- ВР [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>.
15. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
16. Цінні папери: [підручник] / [В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, А.Б. Камінський, Н.В.Ковтун, І.І. Мазур, В.М. Шелудько, К.С. Базилевич, О.В. Баженова, Н.І. Версаль, В.В.Вірченко, А.І. Ігнатюк, Н.В. Крилова, О.В. Любкіна, Г.В. Мисака, Н.П. Погорельцева, А.В. Ставицький, І.К. Федоренко, О.В. Чеберяко, Л.П. Чубук, Н.С. Кузнецова]; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1094 с.
17. Цінні папери: практикум / Навч. посіб. за ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2013. - 791с. + ком пакт-диск.
18. Financial markets and institutions / Frederic S. Mishkin, Stanley Eakins. – the 7th Ed. – Prentice Hall, 2012. – 704 p.

2.4 Страхові послуги

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Ринок страхових послуг

Загальна характеристика ринку страхових послуг. Функції ринку страхових послуг. Принципи функціонування страхового ринку. Законодавче ядро страхового ринку. Структура страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку. Ринкові господарчі форми управління процесами на страховому ринку.

Державне регулювання ринку страхових послуг. Методи державного регулювання ринку страхових послуг. Функції органів державного страхового нагляду.

Тенденції розвитку ринків страхових послуг. Особливості організації і розвитку страхових ринків в зарубіжних країнах.

Загальна характеристика становлення і розвитку страхового ринку України. Види страхових компаній і порядок їх створення. Стратегія страхової компанії. Організаційна структура страхової компанії. Ресурси страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їх функції. Об'єднання страховиків та їх функції.

Тема 2. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Особливості страхового продукту як товару. Ознаки, що характеризують страхову послугу. Економічна необхідність страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту.

Реалізація страхових послуг. Загальні закономірності продажу страхових послуг. Основні напрямки продажу страхових послуг. Банківський канал реалізації страхової послуги. Безпосередній продаж страхових послуг, його переваги і недоліки. Продаж страхових послуг через посередників: переваги та недоліки. Права і обов'язки страхових посередників. Вимоги законодавства щодо страхових посередників.

Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Вивчення і формування попиту на страхові послуги. Система страхових послуг.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види реклами та вимоги до неї.

Контроль страхових компаній та держави за реалізацією страхових послуг.

Тема 3. Укладення та ведення страхової угоди

Страхове зобов'язання як основа страхової послуги. Форми страхових зобов'язань. Страхове зобов'язання на користь третьої особи. Договір страхування.

Етапи проходження страхової угоди: заява про страхування; андеррайтинг; укладання договору страхування; видача полісів; врегулювання вимог страхувальника по відшкодуванню збитків.

Заява на страхування. Загальні і специфічні питання в заяві на страхування. Форма подання. Значення.

Андеррайтинг: оцінка ризику; вирішення питання про прийняття об'єкта на страхування; визначення термінів, спеціальних вимог, обсягів і розмірів страхового покриття; франшизи; розрахунок страхової премії.

Укладання договору страхування. Структура договору і зміст його основних розділів. Шедулярна форма страхового договору. Страховий поліс, страховий сертифікат, ковернота. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розміру збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхового забезпечення. Франшиза. Винятки.

Тема 4. Перестрахові операції

Сутність перестраховання, його роль у забезпеченні гарантій страхового захисту. Співстрахування. Основні терміни перестраховання. Основні методи перестраховання: факультативне й облігаторне. Види перестраховання. Пропорційне перестраховання і відповідні йому види договорів: ексцедентний, квотний, квотно-ексцедентний. Непропорційне перестраховання і відповідні йому види договорів: договір ексцедента збитків; договір ексцедента збитковості. Перестраховальні пули. Ціна перестраховання. Перестраховальна комісія. Тантьєма. Депо премій. Фінансове перестраховання. Організація перестраховання в Україні і в світі..

Тема 5. Страхові послуги у сфері страхування життя

Страхування життя, його економічне і соціальне значення. Еволюція розвитку страхування життя. Цілі страхування життя. Функції страхових послуг у сфері страхування життя.

Види страхових послуг у сфері страхування життя. Особливості страхових послуг у сфері змішаного страхування життя. Особливості страхових послуг у сфері страхування дітей. Особливості страхових послуг у сфері весільного страхування.

Особливості договору страхування життя. Методика розрахунку тарифних ставок по страхуванню життя.

Особливості страхування життя в європейських країнах. Форми реалізації накопичувальних функцій страхування життя. Ануїтети. Юніт-трасти і страхові бонди.

Тема 6. Страхові послуги у сфері пенсійного страхування

Сутність та роль пенсійного страхування. Фактори впливу на систему пенсійного забезпечення в державі.

Становлення та розвиток пенсійного страхування в Україні.

Види страхових послуг у сфері пенсійного страхування. Структура системи пенсійного забезпечення в Україні. Пенсійні виплати в системі державного пенсійного страхування.

Добровільне пенсійне страхування. Система недержавного пенсійного забезпечення. Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Розрахунок нетто-тарифів у пенсійному страхуванні.

Особливості пенсійного забезпечення країн Європейського Союзу.

Тема 7. Страхові послуги у сфері медичного страхування

Правові основи медичного страхування в Україні. Призначення обов'язкового і добровільного медичного страхування. Індивідуальне і колективне медичне страхування. Поняття страхового випадку в медичному страхуванні. Визначення страхової суми і страхового внеску. Умови і порядок виплати страхового відшкодування. Закордонний досвід приватного медичного страхування і його види. Страхування витрат на лікування (повне і часткове). Види страхових послуг, наданих клієнту. Страхування закордонних поїздок. Страхування на оплату днів хвороби. Страхування по догляду за хворими.

Тема 8. Страхові послуги у сфері страхування від нещасних випадків

Страхування від нещасних випадків як самостійна або додаткова форма особистого страхування. Принципи й організація страхування від нещасних випадків. Обов'язкове страхування від нещасних випадків. Добровільне страхування від нещасних випадків. Об'єкти страхування, поняття страхового випадку. Страхове покриття, виняток із страхового захисту. Принципи визначення страхової суми, страхових внесків, форми і порядок їхньої сплати. Порядок і умови здійснення страхової виплати. Правила добровільного страхування від нещасних випадків в Україні. Страхування громадян, що виїжджають за кордон. Особливості страхування від нещасних випадків у європейських країнах. Страхування ризику нещасного випадку професійної непридатності в страхуванні життя. Динамічне страхування від нещасних випадків. Страхування з поверненням сплачених внесків.

Тема 9. Страхові послуги у сфері страхування відповідальності

Економічна сутність страхових послуг у сфері страхування відповідальності. Особливості укладання договорів страхування відповідальності. Види страхування відповідальності та законодавче забезпечення їх здійснення.

Страхові послуги у сфері добровільного страхування відповідальності. Особливості страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Особливості страхування професійної відповідальності окремих фахівців.

Страхові послуги у сфері обов'язкового страхування відповідальності. Види страхування відповідальності за екологічне забруднення. Особливості страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки. Особливості страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію небезпечних відходів. Особливості страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків при перевезенні небезпечних вантажів. Особливості страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду. Особливості страхування відповідальності власників собак. Особливості страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю

Тема 10. Страхові послуги у сфері страхування майна підприємств

Сутність страхових послуг у сфері страхування майна підприємства. Види договорів страхування майна підприємств. Особливості визначення збитку і страхового відшкодування за умовами договору страхування майна підприємств.

Страхові послуги у сфері страхування збитків від перерв у виробництві. Особливості заключення договорів страхування майна і непрямого фінансового збитку. систем страхування перерв у виробництві. Програми страхування від переривання процесу виробництва українськими страховими компаніями.

Страхові послуги у сфері страхування вантажів: страхова сума, страхове відшкодування, страховий тариф.

Нормативно-правове забезпечення страхових послуг у сфері страхування майна підприємств.

Тема 11. Страхові послуги у сфері страхування майна громадян

Особливості страхування майна громадян. Види страхування майна громадян. Обов'язкове та добровільне страхування майна. Особливості обов'язкового страхування предмета іпотеки від ризиків випадкового знищення, пошкодження або псування. Зарубіжний досвід обов'язкового страхування майна громадян.

Тема 12. Страхові послуги у сфері сільськогосподарського страхування

Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми і види страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Характеристика страхових випадків. Страхове забезпечення. Визначення вартості врожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії щодо визначення розміру збитку і страхового відшкодування. Встановлення факту й причини загибелі (пошкодження) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Страхування сільськогосподарських тварин.

Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Тема 13. Страхові послуги у сфері страхування фінансово-кредитних ризиків

Необхідність і значення страхування у фінансово-кредитній сфері.

Сутність та економічний зміст страхування кредитів. Форми забезпечення кредитів: матеріальна та юридична.

Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів. Страхування товарних кредитів, кредитів під інвестиції, споживчих кредитів, експортних кредитів, страхування матеріальних цінностей, що передаються в заставу.

Страхування відповідально позичальника за непогашення кредиту. Об'єкт страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхова сума. Строк страхування.

Страховий тариф. Страхова премія. Визначення розміру збитку. Страхове відшкодування.

Страхування ризику непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій.

Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Страхування від втрат прибутку, страхування депозитів. Умови страхування

Тема 14. Страхові послуги у сфері страхування автотранспортних засобів

Необхідність та значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування.

Страхування автомобілів. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Страхова премія. Франшиза. Строк страхування. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Обсяг страхової і відповідальності. Винятки. Строки страхування. Оцінка збитків. Страхове відшкодування.

Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБ.

Міжнародна система “Зелена картка”, її розвиток.

Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Винятки. Строк страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Страхова премія. Визначення і порядок відшкодування збитків.

Тема 15. Страхові послуги у сфері морського страхування

Історія розвитку морського страхування. Види страхових послуг у сфері морського страхування. Страхування морських перевезень: призначення і види покриття.

Об'єкти транспортного страхування: страхування вантажів (карго), страхування засобів транспорту (каска), страхування відповідальності судновласників.

Договір морського страхування. Поняття загальної і приватної аварії в страхуванні морських перевезень. Винятки зі страхового захисту. Особливості морського страхування. Варіанти страхового покриття.

Страхування відповідальності перевізника. Поняття морської відповідальності. Виняток із страхового покриття. Міжнародні конвенції цивільної відповідальності перевізників перед третіми особами.

Тема 16. Страхові послуги у сфері авіаційного страхування

Авіаційне страхування. Особливості проведення авіаційного страхування. Законодавча база авіаційного страхування. Характеристика обов'язкових видів авіаційного страхування. Страхування каско повітряних суден. Страхування членів екіпажу та авіаційного персоналу. Добровільні види авіаційного страхування.

Страховання відповідальності обслуговування повітряного простору. Страховання відповідальності технічного обслуговування повітряних суден. Космічне страхування. Особливості системи перестраховання авіаційних та космічних ризиків. Страховання відповідальності за продукт в авіації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Страхові послуги: підручник. – У 2-х част. – Ч.1 / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Логос, 2014. – с. 496.
2. Страхові послуги: підручник. – У 2-х част. – Ч.2 / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Логос, 2014. – с. 544.
3. Страхові послуги: лабораторний практикум. / [Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Т.П. Моташко та ін.]; за наук. ред. проф. Р.В. Пікус. – К.: ЦП «Компринт», 2014. – 268 с.
4. Страхові послуги: опорний конспект лекцій / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, Т.П. Моташко – К.: Логос, 2017. – 290 с.
5. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96 – ВР: Відомості Верховної Ради України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96—%D0%B2%D1%80>.
6. Страховання: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
7. Страховання: практикум: навч. посіб / за ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2011. – 607 с.
8. Страховання: лабораторний практикум. / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, А.С. Шолойко, О.М. Лобова. 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: ЦП «Компринт», 2017. – 208 с.
9. Страхові послуги : підручник / [Осадець С. С., Артюх Т. М., Гаманкова О. О. та ін.] ; кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С. С. Осадець і доц. Т. М. Артюх. – К. : КНЕУ, 2007. – 464 с.
10. Пікус Р.В. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України : [монографія] / Пікус Р.В., Олійник Г.І. – К. : Компринт, 2015. – 186 с.
11. Пікус Р.В. Формування і розвиток системи медичного страхування в Україні: монографія / Р.В. Пікус, Є.В. Дяченко. – К.: Логос, 2015. – 175 с.
12. Шахов В.В. Страхование: Учебник /В.В. Шахов, Ю.Т. Ахвледиани. – М.: ЮНИТИ, 2011 г. - 567 с.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА КАТЕГОРІЙ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНИЙ ІСПИТ

Фінанси

Теоретичні питання:

1. Призначення та роль фінансів в економічній системі держави.
2. Фінансові ресурси, їх склад та характеристика.
3. Фінансова система та характеристика її ланок.
4. Види й форми соціальних гарантій населенню.
5. Економічна сутність, види та завдання фінансової політики.
6. Фінансова безпека: сутність та індикатори оцінки.
7. Фінансовий механізм, його структура та характеристика основних елементів.
8. Економічна природа та форми державного кредиту.
9. Сутність, структура та методи управління державним боргом.
10. Сутність та види фінансового контролю.
11. Централізовані фонди цільового призначення: джерела формування та напрямки використання коштів.
12. Економічна сутність податків, їх роль, ознаки та функції.
13. Бюджет в економічній системі держави.
14. Місцеві бюджети – основа місцевих фінансів в Україні.
15. Бюджетна система України: зміст, структура та принципи її побудови.
16. Становлення та розвиток податкової системи України.
17. Бюджетний процес.
18. Економічна природа і види страхування.
19. Зміст, принципи та методи фінансового планування.
20. Фінансовий стан підприємств: зміст та основні показники, що його характеризують.
21. Фінансовий ринок як обслуговуюча ланка фінансової системи.
22. Доходи та видатки місцевих бюджетів.
23. Сутність, види міжбюджетних трансфертів та порядок їх розрахунку.
24. Солідарна та накопичувальна система пенсійного забезпечення та напрями її реформування.
25. Бюджетна політика та боргова стратегія України.
26. Система управління державним сектором економіки та її ефективність.
27. Вирівнювання фінансових можливостей місцевих бюджетів.
28. Економічна сутність міжнародних фінансів та їх сучасні ознаки.
29. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами.
30. Фінанси територіальних громад та їх об'єднань.

Перелік основних категорій та понять:

1. Бюджет
2. Бюджети місцевого самоврядування
3. Бюджетна політика
4. Бюджетний процес
5. Бюджетна система України
6. Внутрішній державний борг

7. Державні фінанси
8. Державні видатки
9. Державний контроль
10. Державний кредит
11. Державний борг
12. Зведений бюджет України
13. Конверсія
14. Міжнародні фінансові організації
15. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування
16. Обслуговування державного боргу
17. Податкова політика.
18. Податкова система
19. Податковий кредит
20. Податок на додану вартість (ПДВ)
21. Системи страхування
22. Страховий захист.
23. Страховий тариф
24. Страховий фонд суспільства
25. Страхування
26. Уніфікація позик
27. Фінансова безпека
28. Фінансова система
29. Фінансова політика
30. Фінансовий механізм

Гроші та кредит

Теоретичні питання:

1. Сутність та функції кредиту. Форми кредиту.
2. Сутність та функції грошей. Форми грошей та їх еволюція.
3. Банківська система: суть та структура.
4. Сутність та складові валютної системи. Європейська валютна система та інші регіональні валютні системи.
5. Вимірювання грошової маси: склад та співвідношення грошових агрегатів в Україні.
6. Грошові реформи: сутність та класифікація. Грошова реформа в Україні.
7. Грошово-кредитна політика центрального банку.
8. Інфляція: сутність, типи та чинники її розвитку. Кількісне вимірювання інфляції.
9. Сутність фінансової безпеки держави. Основні індикатори її оцінки
10. Кредитна система: передумови виникнення, етапи еволюції та її структура.
11. Міжнародні фінансово-кредитні установи: структура та основні функції в сучасних умовах.
12. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.
13. Спеціалізовані фінансово – кредитні установи: сутність, структура та основні функції.

14. Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Чинники попиту та пропозиції на гроші. Графічна модель грошового ринку.
15. Державне регулювання грошового обороту.

Перелік основних категорій та понять:

1. Біметалізм
2. Валюта
3. Грошовий агрегат
4. Грошовий мультиплікатор
5. Грошовий оборот
6. Девальвація
7. Демонетизація золота
8. Електронні гроші
9. Ліквідність грошей
10. Попит на гроші
11. Ревальвація
12. Рефінансування
13. Сеньйораж
14. Фінансова безпека
15. Швидкість обігу грошей

Ринок фінансових послуг

Теоретичні питання:

1. Необхідність, сутність та класифікація фінансових послуг.
2. Ринок фінансових послуг: сутність, функції та структура.
3. Особливості регулювання діяльності на ринку фінансових послуг.
4. Організаційні засади надання послуги фінансового лізингу.
5. Форми участі банків у лізингу в сучасних умовах.
6. Необхідність, сутність та види факторингу.
7. Організаційні засади факторингового обслуговування.
8. Порядок надання форфейтингових послуг у сучасних умовах.
9. Сутність, основні принципи та організаційні засади діяльності кредитних спілок.
10. Порядок надання кредитних послуг кредитною спілкою.
11. Сутність та особливості ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг.
12. Види та порядок надання кредитних послуг ломбардами.
13. Сутність, види та умови надання супутніх послуг ломбардами.
14. Необхідність, сутність гарантійної діяльності та основні види гарантій.
15. Фінансові послуги з довірчого управління: необхідність, сутність та види.
16. Фінансові послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла.
17. Фінансування будівництва житла через фонди фінансування будівництва (ФФБ).
18. Особливості діяльності фондів операцій з нерухомістю (ФОН) на ринку фінансових послуг.
19. Сутність, принципи та передумови розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

20. Особливості надання фінансових послуг з недержавного пенсійного забезпечення.
21. Порядок використання активів недержавного пенсійного фонду.
22. Участь страхових компаній та банків у системі недержавного пенсійного забезпечення.
23. Інститути спільного інвестування (ІСІ): особливості діяльності та види.
24. Управління активами інститутів спільного інвестування (ІСІ).
25. Необхідність та сутність лотерейної діяльності як фінансової послуги.
26. Фінансові Internet – послуги в системі електронного бізнесу.
27. Особливості надання фінансових послуг з Internet Banking в сучасних умовах.
28. Необхідність, сутність фінансових послуг на основі використання платіжних карток та основні їх види.
29. Передумови виникнення та особливості розвитку фінансових послуг із Private Banking.
30. Державна політика у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг.

Перелік основних категорій та понять:

1. Бартерний лізинг
2. Бенефіціар
3. Венчурний інвестиційний фонд
4. Відкритий недержавний пенсійний фонд
5. Відкритий факторинг
6. Гарантійна фінансова послуга
7. Еквайринг
8. Зворотний лізинг
9. Інститут спільного інвестування (ІСІ)
10. Інтернет-трейдинг
11. Компанія з управління активами (КУА)
12. Компенсаційний лізинг
13. Контргарантія
14. Корпоративний недержавний пенсійний фонд
15. Кредитна спілка
16. Лізинг
17. Ломбард
18. Недержавний пенсійний фонд
19. Пенсійна схема
20. Професійний недержавний пенсійний фонд
21. Ринок фінансових послуг
22. Саморегульована організація
23. Сублізинг
24. Супутні послуги ломбарду
25. Факторинг
26. Факторинг з правом регресу
27. Фінансова послуга
28. Фонд операцій з нерухомістю (ФОН)
29. Фонд фінансування будівництва (ФФБ)

30. Чиста вартість активів пенсійного фонду

Страхові послуги

Теоретичні питання:

1. Поняття та класифікація ринку страхових послуг.
2. Суб'єкти ринку страхових послуг.
3. Сутність та особливості страхової послуги.
4. Страхові посередники та їх роль на ринку страхових послуг.
5. Регулювання ринку страхових послуг і страхової діяльності.
6. Зміст та роль маркетингу у розробці та просуванні страхової послуги.
7. Реалізація та канали збуту страхових послуг.
8. Просування страхових послуг.
9. Введення нових страхових послуг.
10. Страхова угода: порядок укладання та ведення.
11. Поняття та зміст договору страхування, права і обов'язки його учасників.
12. Вартість страхових послуг та фактори, що на неї впливають.
13. Особливості розрахунку страхових тарифів в особистому страхуванні.
14. Розрахунок страхових тарифів для ризикових видів страхування.
15. Економічний зміст перестраховування та його значення.
16. Методи перестраховування
17. Форми здійснення перестраховувальних операцій.
18. Особливості страхових послуг та договору зі страхування відповідальності.
19. Особливості страхових послуг та договору зі страхування майна.
20. Страхові послуги у сфері страхування кредитних ризиків.
21. Страхові послуги у сфері страхування депозитних та інвестиційних ризиків.
22. Сутність та призначення страхових послуг у сфері страхування життя.
23. Характеристика видів страхових послуг у сфері страхування життя.
24. Особливості договору страхування життя.
25. Страхові послуги у сфері пенсійного страхування.
26. Сутність та види страхових послуг у сфері медичного страхування.
27. Особливості договору медичного страхування.
28. Зміст та призначення страхових послуг у сфері страхування від нещасних випадків.
29. Послуги у сфері обов'язкового страхування від нещасних випадків.
30. Послуги у сфері добровільного страхування від нещасних випадків.

Перелік основних категорій і понять:

1. Агент страховий
2. Аграрний страховий пул
3. Аджастер
4. Аквізиція
5. Андеррайтинг
6. Бордеро-збитки
7. Брокер страховий
8. Брутто-тариф
9. Вигодонабувач
10. Викупна сума
11. Державне регулювання ринку страхових послуг

12. Диспашер
13. Договір страхування
14. Змішане страхування життя
15. Маркетинг страховий
16. Місткість договору перестраховання
17. Облігаторне перестраховання
18. Пакетний продаж страхових продуктів
19. Пенсійне страхування
20. Перехресний продаж страхових продуктів
21. Редукована страхова сума
22. Ринок страхових послуг
23. Страхова послуга
24. Страховий продукт
25. Страхування від нещасних випадків
26. Суброгація
27. Таблиця смертності
28. Факультативне перестраховання
29. Цедент
30. Цесіонарій

Зразок екзаменаційного білету

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Освітній ступінь – Бакалавр
Галузь знань – 0305 «Економіка і підприємництво»
Напрямок підготовки – 6.030508 «Фінанси і кредит»

Комплексний державний іспит за напрямом «Фінанси і кредит»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

1. Теоретичне питання (оцінюється максимум у 20 балів).

Призначення та роль фінансів в економічній системі держави.

2. Тестові завдання (кожне правильно вирішене завдання оцінюється у 2 бали).

1.. Страхування життя здійснюється на випадок виникнення подій, які впливають на ...

- А) здоров'я застрахованої особи;
- Б) життя та працездатності застрахованої особи;
- В) здоров'я, життя та працездатності застрахованої особи;
- Г) життя застрахованої особи.

2. Рестрикційна політика центрального банку призводить до...

- А) зменшення грошової маси в обороті;
- Б) розширення ліній рефінансування комерційних банків;
- В) зниження рівня процентних ставок закладами населення;
- Г) зменшення облікової ставки НБУ.

3. У структурі державного боргу України у розрізі валют погашення домінуючою валютою є...

- А) українська гривня;
- Б) долар США;
- В) СПЗ;
- Г) євро.

...

15. ...

3. Задача 1 (оцінюється максимум у 25 балів).

Підприємство «Агросвіт» хоче придбати в лізинг вантажний автомобіль вартістю 940 000 грн. Лізингова компанія «Євролізинг» запропонувала такі умови угоди: лізингова маржа – 36%

річних, аванс лізингодавцю – 40 000 грн., строк угоди – 6 місяців, протягом якого лізингоодержувач повинен буде сплатити 90% залишку основної суми боргу перед лізинговою компанією.

Розрахувати регулярні лізингові платежі, що буде сплачувати підприємство «Агросвіт» за умови погашення основної суми боргу рівнозначними частинами. Побудувати також графік погашення лізингових платежів та зробити відповідні висновки.

4. Задача 2 (оцінюється максимум у 15 балів).

Клієнт страхової компанії Петренко В.О. має страховий стаж 25 років. Індивідуальний коефіцієнт підвищення заробітної плати становить 1,45. Розрахувати розмір пенсії за віком, якщо середня заробітна плата в Україні, з якої сплачено страхові внески, за три календарні роки, що передували зверненню клієнтки за призначенням пенсії, становила 4608,33 грн.

5. Категорії (кожна правильно визначена категорія оцінюється максимум у 2 бали)

Ринок грошей, іпотечний кредит, фінансові посередники, страхування від нещасних випадків, міжбюджетні трансферти.